

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
**«ЕКОЛОГІЯ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ
ТА УТИЛІЗАЦІЯ ВІДХОДІВ»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	181 Харчові технології ОПП Харчові технології
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна
Курс, семестр	Курс – 4, семестр – 8
Трудомісткість	Загальна кількість годин – 105 Кількість кредитів – 3,5
Мова(и) викладання	державна
ІНІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології. Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Контактні дані розробника(ів)	<i>Викладач:</i> ГАЛИЦЬКА Марина Анатоліївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, Контакти: ауд. 43 (навчальний корпус № 1) e-mail: maryna.galytska@pdau.edu.ua , Сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/galytska-maryna-anatoliyivna
Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування системи теоретичних знань і практичних умінь щодо оцінювання екологічного впливу харчових виробництв на довкілля, раціонального використання природних ресурсів, запобігання утворенню та мінімізації відходів, упровадження екологічно безпечних і ресурсоефективних технологій, а також сучасних методів утилізації, перероблення та повторного використання відходів харчової промисловості з метою забезпечення сталого розвитку та екологічної безпеки виробничої діяльності.
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК 1. Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища <i>Спеціальні</i> СК 4. Здатність забезпечувати якість і безпеку продукції на основі відповідних стандартів та у межах систем управління безпечністю харчових продуктів під час їх виробництва і реалізації. СК 11. Здатність розробляти та впроваджувати ефективні методи організації праці, нести відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб..

Результати навчання	ПРН 17. Організувати процес утилізації відходів та забезпечувати екологічну чистоту виробництва
Методи навчання	Словесні: лекція, пояснення, бесіда; наочні: ілюстрування; практичні методи: практичні роботи, конспектування, підготовки реферату; методи формування пізнавальних інтересів: метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти; метод усного контролю: бесіда, доповідь. Самостійна робота без контролю викладача: завдання самостійної роботи. Методи з розвитку соціальних навичок: презентації, доповіді, робота в команді.
Програма навчальної дисципліни	Тема 1. Екологічний стан та перспективи розвитку сучасних підприємств харчової промисловості. Тема 2. Вплив харчових виробництв на навколишнє середовище Тема 3. Нормативно-правові питання утилізації харчових відходів. Тема 4. Екологічна безпека атмосферного повітря, водопостачання, водовідведення, ґрунтів на харчових підприємствах Тема 5. Екологізація харчових виробництв. Інтегровані технології переробки сировини та утилізації відходів харчового виробництва. Тема 6. Біоконверсія органічних продуктів, отримання цільових продуктів та їх використання Тема 7. Ресурсозберігаючі та маловідходні технології у харчовій промисловості. Тема 8. Екобезпека харчових продуктів, тари та упаковки.
Стратегія оцінювання результатів навчання	Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення тем та курсу оцінюються у відповідності до форм поточного та семестрового контролю результатів навчання. Формами <u>поточного контролю</u> знань здобувачів вищої освіти є: <ul style="list-style-type: none"> ✓ виконання вправ на практичних заняттях, ✓ виконання завдань самостійної роботи. Форма <u>семестрового контролю</u> : <i>залік</i> .
Політика навчальної дисципліни	Відвідування занять навчальної дисципліни є обов'язковим. Викладач індивідуально зі здобувачем вищої освіти визначає необхідність і форми відпрацювання пропущених занять. Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Існує можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та/або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перерахування результатів такого навчання відбувається з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Набуття програмних результатів навчальної дисципліни можливе і

	<p>після успішного закінчення навчання у неформальній та інформальній освіті (різноманітні навчальні платформи). Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається за наявності документального підтвердження (зокрема сертифікату)</p> <p>Після завершення вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування в АСУ ПДАУ з метою покращення викладання даної дисципліни.</p>
<p>Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)</p>	<p>Технологія бродильних виробництв, Технологія води і водопідготовки, Технологія жирів та жирозамінників, Технологія зберігання і переробки зерна, Технологія консервування плодів та овочів, Технологія молока і молочних продуктів, Технологія м'яса і м'ясних продуктів, Технологія хліба, макаронних виробів та харчоконцентратів, Технологія цукру та кондитерських виробів.</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p style="text-align: center;">Основні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Про затвердження Порядку поводження з побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорій І–ІІІ: наказ від 13.12.2023 № 2159 Міністерство аграрної політики та продовольства України. 08.02.2019 за № 202/41547. Київ : Мінагрополітики, 2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0202-24#Text 2. Про управління відходами: Закон України від 20.06.2022 № 2320-ІХ // База даних «Законодавство України» Верховна Рада України: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20 3. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997 № 771/97-ВР База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/771/97-%D0%B2%D1%80 4. Березівський П.С. Організація виробництва в аграрних формуваннях: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 560 с. 5. Порядок організації і проведення енергетичних обстежень бюджетних устнов, організацій і казенних підприємств. Наказ Державного комітету України по енергозбереженню від 15 вересня 1999 р. № 78. 6. Порядок визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режим ведення господарської діяльності в них. Підзаконний акт до ст. 87. Водного кодексу України, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 8 травня 1996 р. № 486. 7. ДСТУ 3911-99. Охорона природи. Поводження з відходами. Виявлення відходів і подання інформаційних даних про відходи. Загальні вимоги. 8. Ілляш О. Е., Бредун В. І., Чухліб Ю. О. Управління відходами : навч. посібник. Полтава : ПолтНТУ, 2021. 280 с. 9. Саук А. Управління твердими побутовими відходами : навч. посібник Київ : ФОП/ГО, 2021. 260 с. 10. Уманський Ю. Сучасне керування відходами відповідно до принципів циркулярної економіки : посібник. Київ: ГО «Український центр європейської політики», 2022. 210 с. 11. Войціховська А., Куць Н., Панькевич М., Тимошук Л. Організація ефективного поводження з відходами : посібник для органів місцевого самоврядування. Київ : ГО, 2021. 198 с. 12. Колодійчук І. А. Формування територіально збалансованих систем управління відходами: монографія. Київ : Вид-во НУ, 2023. 312 с.

13. Панасюк О. П. Сталий розвиток та поводження з відходами : навч. посібник. Львів : ЛНУ, 2022. 280 с.

14. Жук П. В., Кіпчач Ф. Я., Колодійчук І. А. Організаційно-економічний механізм системи управління відходами : монографія. Київ : Вид-во НУ, 2023. 360 с.

Допоміжні:

1. Дусановський С. Л. Удосконалення економічного механізму господарювання в галузях АПК. Тернопіль: ТАНГ, Видавництво «Економічна думка», 2021. 150 с.

2. Юрчишин В. В. Ефективність як вирішальний економічний критерій Економіка АПК. 2021. № 12. С. 143-145.

3. Pysarenko, P., Samojlik, M., Galytska, M., Tsova, Y., & Kalinichenko, A. (2022). Ecotoxicological assessment of mineralized stratum water as an environmentally friendly substitute for agrochemicals. *Agronomy Research*, 20(4), 785–792. <https://doi.org/https://doi.org/10.15159/ar.22.045>

4. Pysarenko, P., Samojlik, M., Galytska, M., Tsova, Y., & Mostoviak, I. (2023). Influence of *Bacillus subtilis* on soil microbiocenosis. *Ecological Questions*, 34(2). <https://doi.org/10.12775/EQ.2023.038>

5. Pysarenko, P., Samojlik, M., Galytska, M., Tsova, Y., & Pischalenko, M. (2023). Agroecological characteristics of the effect of a mixture of probiotic preparations with concomitant formation water on soil microorganisms. *Ecological Questions*, 34(3). <https://doi.org/10.12775/EQ.2023.033>

6. ВБН Д.1.1-33-3.1-07-2003 Порядок визначення вартості ремонту водогосподарських і природоохоронних об'єктів і споруд.

7. НКРЕ, Постанова від 31.07.2014 №1072 «Про встановлення «зелених тарифів» на електричну енергію»

8. За розрахунками БАУ. Аналітична записка №9. Сучасний стан та перспективи розвитку біоенергетики в Україні. 2023.

9. Положення про порядок ведення інвентаризації і паспортизації загальнодержавних та міжгосподарських меліоративних систем від 26.12.2021 р. №283.

Інформаційні ресурси:

1. https://menr.gov.ua/files/docs/draft_NAS_FEB2015.pdf .

2. http://env-approx.org/images/documents/156/NVZ_delineation.pdf

3. <http://env-approx.org/images/documents/156/Codex.pdf>

4. Методика розрахунку викидів забруднюючих речовин та парникових газів у повітря від транспортних засобів №452, за кількістю використаного палива, затверджена 13.11.2008 року. URL: http://www.uazakon.com/documents/ date_3a/pg_gmcуwc/index.htm

5. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25.06.1991 р. №1264-XII. <http://rada.gov.ua/>

6. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. №2059- VIII. URL: <http://rada.gov.ua/>

7. Закон України „Про регулювання містобудівної діяльності” від 17.02.2011 р. №3038-УІ. URL: <http://rada.gov.ua/>

8. Закон України "Про основи містобудування" від 16.11.1992 р. № 2780-XII. URL: <http://rada.gov.ua/>

9. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.1991 р. №1560-XII. URL: <http://rada.gov.ua/>

10. Закон України "Про забезпечення санітарного й епідемічного благополуччя населення" від 24.02.1994 р. № 4004-XII. URL: <http://rada.gov.ua/>

	<p>11. Закон України "Про місцеві Ради і місцеве самоврядування" від 14.07.2015 р. №595-УІІІ. URL: http://rada.gov.ua/</p> <p>12. Закон України "Про охорону атмосферного повітря" 16.10.1992 р. №2707- XII. URL: http://rada.gov.ua/</p> <p>13. Земельний кодекс України. 25.10.2001 р. №2768-ІІІ. URL: http://rada.gov.ua/</p> <p>14. Водний кодекс України від 6.06.1995 р. №213/95-ВР. URL: http://rada.gov.ua/</p> <p>15. Лісовий кодекс від 21.01.1994 р. №3852-ХІІ. URL: http://rada.gov.ua/</p> <p>16. Кодекс України про надра 27.11.1994 р. №1025-ІУ. URL: http://rada.gov.ua/</p> <p>17. Постанова КМУ від 28.08.2013 р. №808 «Про затвердження переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку». URL: http://rada.gov.ua/</p> <p>18. http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm</p>
Рік введення	2023